

‘Over water, sprinten en de marathon’

(inbreng Water Natuurlijk algemene beschouwingen 2020)

Geachte dijkgraaf, collega's, ambtelijke organisatie en kijkers, we houden deze vergadering ten tijde van een coronacrisis waarvan we de gevolgen nog onvoldoende kennen. Dat is de actualiteit.

Aanpassen van het watersysteem vergt soms juist tientallen jaren. En voor waterkwaliteit is dat niet anders. Een aantal maatschappelijke opgaven waar het waterschap een essentiële rol bij kan spelen kent ook een lange horizon: klimaatadaptatie, biodiversiteit, duurzaamheid, energietransitie.

De korte termijn verdringt in de praktijk vlug de lange termijn. Dus, de vraag is dan: hoe organiseren we tegendruk zodat dat niet gebeurt? Een strategische agenda met een integrale afweging over 10 strategische lijnen is het voorstel van het college. WN steunt deze aanpak van het college. Het is zaak om dit goed, in samenhang en met het AB uit te werken. Zo bereiden we samen het waterbeheer en het waterschap voor op de toekomst en kijken ook verder dan de komende paar jaar. Als toekomstbestendig waterbeheer onze opdracht is, dan vergt dat dus een lange adem.

En daar ligt de analogie met hardlopen: De marathon lopen zelf is lang, geloof me, maar de kneep zit hem in de voorbereiding een langdurig proces met juist veel intervaltraining, korte stevige versnellingen. Dat samen doen met middellange afstandlopers en sprinters werkt en geeft veel plezier.

Om in samenhang te besluiten over plannen en benodigde middelen voor 2021 en verder is tegelijkertijd een goed uitgangspunt en een uitdaging. Hoe zorgen we daarbij voor voldoende (investerings)ruimte om straks als de voorstellen er zijn die ook te kunnen honoreren. In lopers termen: wat lucht en energie overhouden zodat je verderop tempo kunt maken of zelfs kunt versnellen.

Waterschappen zijn trouwens bij uitstek organisaties die het nu met de verre toekomst kunnen verbinden.

Prof. dr. Marion Koopmans, bekend van de coronacrisis, zei in een interview enigszins jaloers ‘we moeten de kunst afkijken bij de mensen die in Nederland over de dijkversterkingen gaan. Het overstromingsrisico is één op de zoveel honderden jaren en toch gaat daar nu veel geld naar toe. Dat vinden we allemaal prima, sterker nog: het is onze nationale trots’. De waterschappen zijn bij uitstek de overheid om met die spanning korte-lange termijn om te gaan.

Over lange termijn gesproken. Directielid Olaf Sleijpen van De Nederlandse Bank waarschuwde recent: ‘er zit een nog veel grotere schok aan te komen dan corona, de klimaatproblematiek. Als we daar onvoldoende aan doen gaat dat invloed hebben op de economie, op de financiële stabiliteit’. Die woorden gaan ook op voor ons waterschap. De grote inhoudelijke opgaven waar we voor staan gaan gepaard met inzet van veel middelen. Die kun je zien als investeringen voor de lange termijn.

Het is dus ook bedrijfseconomisch, zakelijk gewoon goed om nu in de toekomstige opgaven te investeren. Op tijd investeren om oplopende kosten in de toekomst te vermijden.

Nog een woord over Corona. WN is akkoord met de lijn van het college om niet onnodig voor te sorteren op Corona. Eerst meer duidelijkheid over gevolgen Corona en de rol die HDSR kan/wil/moet spelen.

Dan wil ik ingaan op wat specifiekere punten.

Omgevingswet en RO

Verder bouwen aan toekomstbestendig waterbeheer gaat niet alleen om geld, het gaat ook om de juiste randvoorwaarden creëren. Als eerste een goed toegeruste eigen organisatie. En dan samen met andere overheden en stakeholders werken aan complexe maatschappelijke opgaven, liefst als één overheid. WN is dan ook blij met de lijn die is ingezet met 'stroomopwaarts', in een vroeg stadium bij beslissingen van anderen het waterbelang naar voren brengen, vooral in de ruimtelijke ordening. Met bewaking van de eigen rol als zelfverzekerd waterschap positie markeren, we hebben wat te bieden. Wij kunnen voor de regio een verbindende schakel spelen en hebben uitvoeringskracht in gebiedsontwikkeling.

Duurzaamheid

Als waterschap zetten we in op robuust en duurzaam waterbeheer. De recent vastgestelde visie op duurzaamheid geeft onze kijk en ideeën weer op wat we via duurzaamheidsinspanningen voor elkaar willen krijgen. De Stip op de horizon in 2050 is gegeven ten aanzien van: minder broeikasgassen uitstoten, energieneutraal worden, benutten energie en grondstoffen uit onze afvalwaterstromen. Daarbij is duurzaam opdrachtgeverschap de standaard en streven we naar volledig circulair zijn in 2050. Ondertussen houden we biodiversiteit in stand en versterken we deze waar dit kan.

Gezond water

WN staat voor een HDSR dat samen met het AB, bewoners en gebruikers werkt aan een veilige, gezonde en veilige, gezonde en prettige leefomgeving. Dit vraagt oppervlaktewater dat veilig en gezond is. Dit is een essentiële levensvoorwaarde voor mens, plant en dier. Water is gezond als er een grote diversiteit aan planten en dieren in kan leven, als het veilig gebruikt kan worden voor recreatie of als grondstof voor drinkwater. Met het programma Gezond Water wordt gewerkt aan een ecologisch gezond en robuust watersysteem waar wij nu, en onze kinderen in de toekomst, van kunnen genieten.

De sterke Lekdijk

Een van de belangrijkste taken van het waterschap is de zorg voor veilige dijken. Tegelijkertijd is de dijk een landschappelijk element waar veel mensen van genieten en dat veel kansen biedt voor biodiversiteit. WN zet in op veilige dijken met aandacht voor landschap, cultuurhistorie, recreatie en natuur. Bloemrijke dijken de nieuwe standaard. Het dijkversterkingstraject Lekdijk vergt vele jaren en legt daarmee fysiek de zaken voor decennia vast: voldoen aan de veiligheidsnormen, vanzelfsprekend. Daarbij wordt ook de uitstraling, de beleving voor heel veel mensen weer voor tientallen jaren vastgelegd. WN

vindt het daarom zo belangrijk om de zogenoemde synergiekansen nu maximaal te ontwikkelen. Dat mag ook geld kosten, in verhouding tot de totale investering zal dat een bescheiden bedrag zijn, waarmee je samen met anderen veel kwaliteit en genot kunt toevoegen. Bijvoorbeeld kleinschalige moeraszones buitendijks aan de voet. Wellicht is hier een tussensprintje op zijn plaats om onze mede overheden en anderen te verleiden om de kansen die er liggen te verzilveren, zodat we over jaren bij de finish kunnen spreken van de mooiste dijk van Nederland. De marathonloper en de sprinters kunnen hier prima samen oplopen.

Tot slot nog enkele woorden over **Toekomstbestendig waterbeheer**

Door klimaatverandering wordt ons huidige watersysteem kwetsbaar voor wateroverlast én watertekort. Dit vraagt om aanpassing om deze regio in de toekomst goed leefbaar te houden. We moeten slimmer met ons water- en bodemsysteem omgaan. Ik las van de week ergens: 'Als water je geld is, is de bodem je kluis'. Hoe gaan we dat in werkgebied HDSR voor elkaar krijgen? De samenhang tussen oppervlaktewater, grondwater, bodem, en onttrekkingen daaraan. Het gaat niet alleen om technische oplossingen maar ook om de governance rondom grondwater: wie is voor wat verantwoordelijk en ook weer hoe werken overheden samen. En, het is belangrijk dat we bewoners en gebruikers, zeker grootgebruikers, meenemen goed meenemen bijvoorbeeld bij de droogte problematiek. Actieve voorlichting, verhoging van waterbewustzijn zodat zij zich ook inzetten om droogte tegen te gaan. Als WN vragen we dus meer aandacht voor de omslag van water afvoeren naar water vasthouden en de rol van het grondwater daarbij. Hoe komen we tot concrete projecten die de watervoorraad vergroten? Iedere polder zijn eigen water vasthouden, aan de voet van de heuvelrug de sponswerking vergroten? Wil het college toezeggen dat ze met concrete maatregelen naar het AB komt?

Toekomstbestendig waterbeheer lijkt dus wel een beetje op marathon lopen: voldoende stappen blijven zetten in de goede richting en onderweg zorgen voor voldoende water op het juiste moment.

En voorzitter, daarbij motiveert het alle hardlopers, maar ook alle andere HDSR ingezetenen, om onder het lopen te kunnen genieten van alles dat water ons historisch heeft gegeven en nog altijd geeft: erfgoed, fraaie beekjes, mooie polders. WN roept u op om in de begroting 2021 te komen tot een concreet programma voor 2022. Zodat we de eindsprint in kunnen zetten en onze bewoners en ingezetenen kunnen juichen als we over de finish komen. Klaar voor de volgende verkiezingen in 2023.